

Siebe Weide
is een zelfstandig adviseur
in de cultuursector.

DE METING VAN DE MAATSCHAPPIJ

▶ Ongekende tijden vragen om ongekende acties. Op dit moment is er veel ongekends. Wereldwijde crises beuken tegen de landsgrenzen en klotsen tegen de dijken. Daarbinnen is alles te veel: PFAS, CO₂, stikstof, vluchtelingen, armoede, drugcriminelen... Of te weinig: sociale woningen, zorg voor ouderen en jongeren, culturele en biodiversiteit. Geen tijd voor halve maatregelen. Het is alle hens aan dek voor iedereen, ook voor musea.

De vorige keer dat we even niet wisten wat ons overkwam, was de kredietcrisis van 2008. Die kwam vrij onverwacht, na een tijd van schier oneindige welvaartsgroei, waarin heel het land werd verbouwd, bijna elke stad wel een nieuw museum kreeg en het ondernemerschap hoogtij vierde, ook in de cultuursector. Opeens dreigde alles in elkaar te zakken. Wankelende banken werden halsoverkop genationaliseerd. Een grote sanering van de overheidsfinanciën volgde in 2012. Bezuinigingen alom. In het oog van die storm vroegen de musea zich af: hoe moeten we hiermee omgaan?

Het antwoord was: we moeten onze maatschappelijke waarden oppoetsen. De Museumvereniging muntte de vijf maatschappelijke waarden - kent u ze nog? - en ieder museum kon zich ermee wapenen in de strijd om lokale steun voor het eigen museum. Maar nog voor de inkt van de brochures droog was trok de economie weer aan en begon een groei van bezoekerscijfers die alle records brak. Musea waren snel weer back in business. Maatschappelijke waarden deden ze erbij, en best goed ook nog, maar de volle zalen en lange rijen voor de kassa domineerden het beeld. Zelfs blockbusters werden met een speciaal fonds gesubsidieerd.

Terug naar het Nederland van vandaag. Nu in Den Haag een geheel nieuwe politieke generatie aantreedt, die collectief afscheid neemt van het neoliberale tijdperk, zijn de maatschappelijke waarden weer *hot and happening*.

Iedereen lijkt een nieuw sociaal contract te willen tekenen met iedereen. Niet de markt, maar het plein is de plek waar nieuwe oplossingen voor nieuwe problemen worden gezocht. En nieuwe plekken zijn nodig, waar men elkaar niet als klant maar als mens kan ontmoeten. Waar boer en burger zij aan zij staan. Gouden tijden voor musea?

Of zal, zoals na de kredietcrisis de wolk van maatschappelijke waarden snel werd weggeblazen door de economische wind die opstak, of recent, na de onwerkelijke pandemie het zaak was zo snel mogelijk de loop er weer in te krijgen, zo ook straks, na de verkiezingen het voor musea toch weer gewoon zaak zijn zoveel mogelijk publiek te trekken en omzet te draaien? Ik vrees van wel.

Want ook voordat de inkt van de partijprogramma's droog is, zal het in de schier onmogelijke formatie van een nieuw kabinet compromissen regenen. Wat dan resteert voor cultuur is iets meer regio, wat vaker gratis toegang en wat meer volkscultuur. Alles fair pay en inclusief. Maar meer geld? Ga er maar niet van uit. Dat word je geacht zelf aan de kassa te verdienen. Uiteindelijk vindt daar de maatschappelijke meting plaats waar elke politicus gevoelig voor is. ◀